

обе эти процедуры могут быть приняты в качестве основных процедур в случае врожденной глаукомы. Требуется большее исследование с продолжительным сроком наблюдения для однозначных выводов.

Ключевые слова: первичная врожденная глаукома, комбинированная трабекулотомия-трабекулектомия, коллагеновый матрикс.

Стаття надійшла 3.03.2015 р.

бути прийняті в якості основних процедур у разі вродженої глаукоми. Потрібна більша дослідження з тривалим терміном спостереження для однозначних висновків.

Ключові слова: первинна вроджена глаукома, комбінована трабекулотомія-трабекулектомія, колагеновий матрикс.

Рецензент Безкорвайна І.М.

УДК 616.314.2

Н. В. Гасюк, *Г. А. Єрошенко

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України» м. Тернопіль, *ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ПРОЦЕСУ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ЯСЕННОГО ЕПІТЕЛІУ В ДИНАМІЦІ МЕНСТРУАЛЬНОГО ЦИКЛУ

В статті приведені результати комплексного цитологічного дослідження перебігу процесу диференціації ясенного епітелію жінок молодого віку, в динаміці менструального циклу. Отримані дані дають можливість стверджувати про наявність циклічного взаємозв'язку процесу диференціації ясенного епітелію із фазою менструального циклу. Про це свідчать стереотипний клітинний склад цитограм піхви та ясен у відповідні фази та кількісні зміни у пізню фолікулінову фазу, які відображають максимальний рівень естрогенової насиченості організму.

Ключові слова: епітелій, клітинний склад, ядро, цитоплазма.

Робота є фрагментом НДР «Роль запальних захворювань зубо-щелепного апарату в розвитку хвороб, пов'язаних із системним запаленням», номер державної реєстрації №0112U0011538.

Результати клінічних спостережень останніх років дають можливість стверджувати про наявність циклічного взаємозв'язку між гормональною перебудовою жіночого організму та диференціацією епітелію слизової оболонки порожнини рота [2]. Власними напрацюваннями показано взаємозв'язок змін слизової із деякими динамічними гормональними станами, зокрема таким як вагітність [8]. Результати досліджень попередників показують, що активізація запального процесу в яснах відзначається за 2–3 дні перед кожною менструацією в пізній лютеїновій фазі. Спад його спостерігається на 6–9-й день менструації, у середній лютеїновій фазі, що відображає специфіку естроген-прогестеронової взаємодії [3]. Проте відсутність нормативних кількісних показників, характерних для кожної фази в динаміці менструального циклу є суттєвою перешкодою на етапі діагностичного процесу [5].

Метою роботи було визначення особливостей морфологічної перебудови ясенного епітелію, в динаміці менструального циклу.

Матеріал та методи дослідження. В роботі керувалися правовими законодавчими та етичними нормами и вимогами при виконанні наукових та морфологічних досліджень [4, 6]. Матеріалом для дослідження слугував ясенний епітелій, забраний шляхом зішкрябів у жінок молодого віку у відповідності до фази менструального циклу. Епітелій забирали шпателем та переносили на предметне скло, висушували при відкритому доступі повітря протягом 3-5 хвилин. Забарвлювали матеріал за Гімзою-Романовським, з подальшим мікроскопічним та морфологічним аналізом в п'яти полях зору, з урахуванням відсоткового співвідношення різних форм епітеліоцитів в нормі. Статистичну обробку отриманих результатів проведено у відділі статистичних досліджень ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України». Параметричні методи застосовували для показників, розподіл яких відповідав вимогам нормальності. Для оцінки характеру розподілу визначалися коефіцієнт асиметрії та ексцес. Перевірку нормальності проводили за тестами асиметрії, проводили за тестом Шапіро-Уїлка. Вірогідність відмінностей отриманих результатів для різних груп визначалася за допомогою t-критерію Стюдента. Відмінності вважали вірогідними при загальноприйнятій у медико-біологічних дослідженнях імовірності помилки $p < 0,05$. Імовірність помилки оцінювали за таблицями Стюдента з урахуванням розміру експериментальних груп. У випадках коли закон розподілу статистично-достовірно відрізнявся від нормального розраховували непараметричний критерій (U)Манна-Уїтні як непараметричний аналог t-критерію Стюдента [5].

Результати дослідження та їх обговорення. Клітинний склад цитограм ясен у менструальній (1–3 доба) та ранній фолікуліновій фазах (4–7 доба) характеризується наявністю

проміжних, поверхневих епітеліоцитів та рогових лусочок. Кількість проміжних клітин на 1–3 добу складає ($65,20 \pm 1,20$), поверхневих – ($10,00 \pm 0,27$), рогових лусочок – ($24,80 \pm 0,52$).

На 4–7 добу кількість проміжних епітеліоцитів вірогідно зменшується і складає ($58,60 \pm 0,68$) за умови збільшення кількості поверхневих клітин ($11,30 \pm 0,43$) та рогових лусочок ($30,10 \pm 0,60$), порівняно з менструальною фазою ($p < 0,05$).

Клітинний склад цитограм ясен у середній фолікуліновій фазі (8–11 доба) характеризується зменшенням кількості проміжних клітин ($57,10 \pm 0,65$), за умови збільшення кількості поверхневих ($12,70 \pm 0,45$) та незначного збільшення кількості рогових лусочок ($30,20 \pm 0,67$).

Клітинний склад цитограм у пізній фолікуліновій фазі (12–15 доба) за якісними цитологічними характеристиками був ідентичний, проте кількісні параметри дещо змінилися. Так, кількість проміжних клітин вірогідно зменшилась і складала ($54,00 \pm 0,53$), кількість поверхневих епітеліоцитів та рогових лусочок зростала, порівняно із аналогічними показниками у ранній фолікуліновій фазі та складала відповідно ($14,50 \pm 0,69$) і ($31,50 \pm 0,65$). Слід зазначити, що контамінація мікроорганізмів на епітеліоцитах ясен є більш вираженою у пізній фолікуліновій фазі, за аналогією із епітеліоцитами піхви та щоки. При цьому характер клітинного складу більш диференційований за рахунок наявності кінцевих форм диферону епітеліальної клітини, а саме поверхневих епітеліоцитів та рогових лусочок (рис. 1).

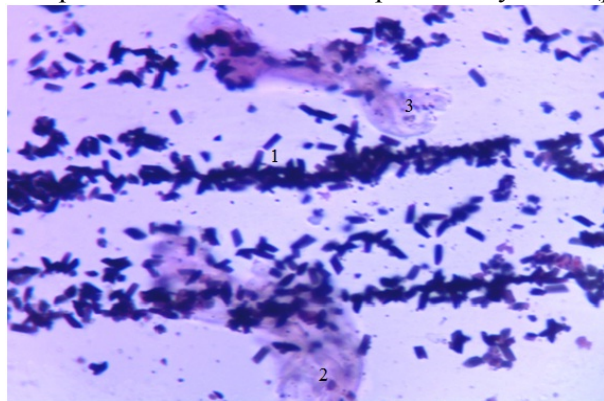

Рис. 1 Цитограма ясен у пізній фолікуліновій фазі. Забарвлення за Гімзою–Романовським. Зб.: Об. х 10, Ок. х 100: 1 – контамінація мікроорганізмів; 2 – поверхневий епітеліоцит; 3 – рогова лусочка.

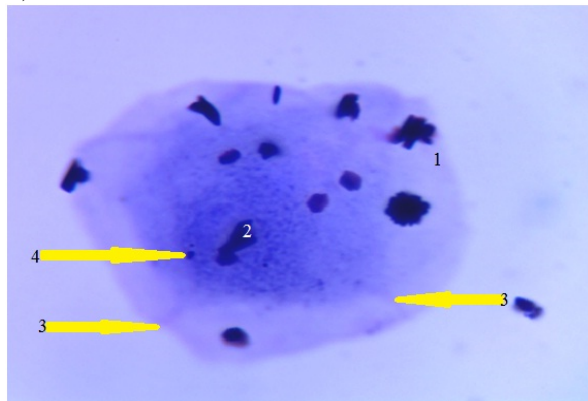

Рис. 2 Цитограма ясен у пізній фолікуліновій фазі. Заб. за Гімзою–Романовським. Зб.: Об. х 10, Ок. х 100: 1 – поверхневий базофільний (азур-позитивний) епітеліоцит; 2 – пікноз ядра; 3 – тонкі нитки тонофіламентів; 4 – еозинофільні гранули.

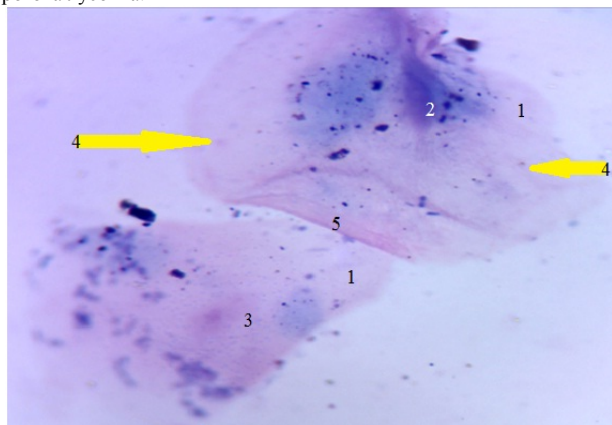

Рис. 3 Цитограма ясен у ранній лютеїновій фазі. Забарвлення за Гімзою–Романовським. Зб.: Об. х 10, Ок. х 100: 1 – поверхневі епітеліоцити; 2 – ядро епітеліоцита; 3 – ядерна тінь; 4 – гранули кератогіаліну; 5 – загорнуті фрагменти цитоплазми.

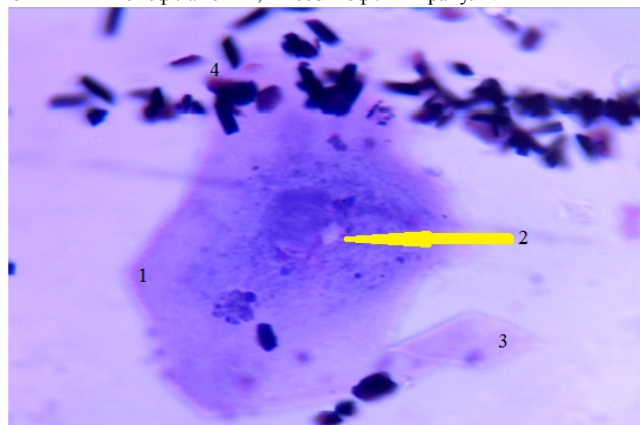

Рис. 4 Цитограма ясен у середній лютеїновій фазі. Забарвлення за Гімзою–Романовським. Зб.: Об. х 10, Ок. х 100: 1 – поверхневий епітеліоцит із ознаками дегенерації; 2 – інвагінації ядерної оболонки; 3 – руйнація цитоплазми; 4 – палички.

У значній кількості візуалізуються клітини із пікнотичними ядрами та ядрами в стадії фрагментації. При цьому в цитоплазмі останніх чітко візуалізуються тонкі нитки тонофіламентів, розташовані переважно по периферії. Їх наявність вказує на етапність зроговіння епітелію даної анатомічної ділянки (рис. 2).

Стереотипний якісний клітинний склад цитограм спостерігається і в ранній лютеїновій фазі (16–18 доба). Кількісний склад змінюється, характеризується вірогідним збільшенням кількості проміжних клітин ($56,2 \pm 0,61$), порівняно із показником у пізній фолікуліновій фазі

($p < 0,05$), за умови незначного зменшення кількості поверхневих клітин ($14,10 \pm 0,83$), що в черговий раз вказує на циклічність перебігу процесів диференціації ясенного епітелію.

Кількість рогових лусочок дещо зменшується, порівняно із пізньою фолікуліною фазою, і складає ($29,70 \pm 0,59$). Окрім того, з'являються клітини із ознаками деструкції (рис. 3).

Цитограми середньої лютеїнової фази (19–23 доба) характеризуються вірогідним збільшенням кількості проміжних епітеліоцитів, вона становить ($58,40 \pm 0,72$) за умови зменшення поверхневих клітин ($11,50 \pm 0,46$) ($p < 0,05$). Кількість рогових лусочок також дещо зменшується і складає в даній фазі ($28,60 \pm 0,44$), що відображає циклічну залежність процесу диференціації ясенного епітелію. Особливістю клітинного складу цитограм у даній фазі, за аналогією із цитограмами піхви та щоки, є наявність клітин із ознаками дегенерації у вигляді фрагментації цитоплазми та ядра (рис. 4). Також особливістю цитограм у даній фазі є наявність клітин, тинкторіальні властивості яких відповідають човноподібним епітеліоцитам піхви, поява їх в клітинному складі піхви характерна для 19–23 доби. Останні, при забарвленні за Гімзою–Романовським, мають видовжену форму, середні розміри та ексцентрично розташоване ядро, яке оптично слабо контурується за рахунок різкої базофільії цитоплазми (рис. 5).

Для цитограм у пізній лютеїнової фазі (24–28 доба) характерним є вірогідне збільшення кількості проміжних клітин, які складають ($63,10 \pm 0,79$), за умови зменшення кількості поверхневих епітеліоцитів ($8,30 \pm 0,35$) ($p < 0,05$). Кількість рогових лусочок також дещо зменшується і складає ($28,60 \pm 0,44$). Також у цитограмах ясен визначаються поодинокі нейтрофільні гранулоцити із сегментованими ядрами (рис. 6). Особливістю клітинного складу цитограм ясен у нормі є відсутність парабазальних епітеліоцитів. Отже, визначені нами зміни кількісних показників ясенного епітелію протягом менструального циклу дають можливість стверджувати про їх циклічний характер (таблиця).

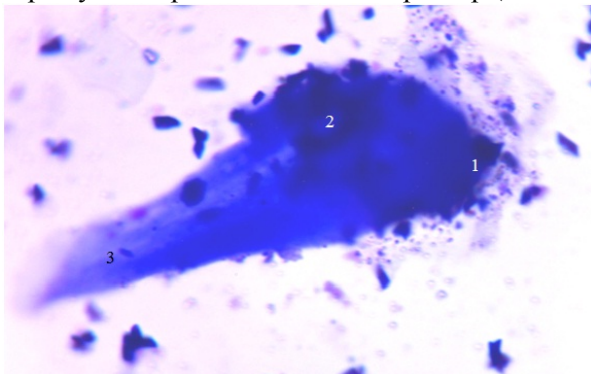

Рис. 5 Цитограма ясен у середній лютеїнової фазі. Заб. за Гімзою–Романовським. Зб.: Об. х 10, Ок. х 100: 1 – човноподібна клітина; 2 – ядро; 3 – видовжена форма клітини.

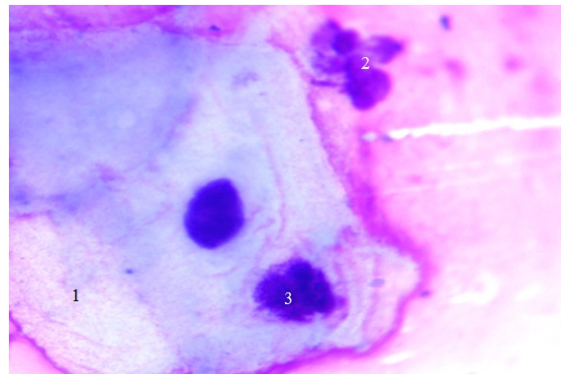

Рис. 6 Цитограма ясен у середній лютеїнової фазі. Забарвлення за Гімзою–Романовським. Зб.: Об. х 10, Ок. х 100: 1 – поверхневий епітеліоцит; 2 – лейкоцити.

Таблиця

Середні значення відсоткового співвідношення різних класів багатошарового плоского епітелію ясен жінок молодого віку в нормі залежно від фази менструального циклу

Фаза менструального циклу	Доба циклу	Клітинний склад цитограм		
		проміжні	поверхневі	Рогові лусочки
Менструація	1–3	$65,20 \pm 1,20$	$10,00 \pm 0,27$	$24,80 \pm 0,52$
Рання фолікулінова	4–7	$58,60 \pm 0,68^*$	$11,30 \pm 0,43$	$30,10 \pm 0,60^*$
Середня фолікулінова	8–11	$57,10 \pm 0,65$	$12,70 \pm 0,45$	$30,20 \pm 0,67$
Пізня фолікулінова	12–15	$54,00 \pm 0,53^*$	$14,50 \pm 0,69^*$	$31,50 \pm 0,65$
Рання лютеїнова	16–18	$56,20 \pm 0,61^*$	$14,10 \pm 0,59$	$29,70 \pm 0,59$
Середня лютеїнової	19–23	$58,40 \pm 0,72^*$	$11,50 \pm 0,46^*$	$29,10 \pm 0,51$
Пізня лютеїнова	24–28	$63,10 \pm 0,79^*$	$8,30 \pm 0,35^*$	$28,60 \pm 0,44^{**}$
Середнє значення диференціації		$58,94 \pm 1,48$	$11,77 \pm 0,83$	$29,14 \pm 0,80$

Примітки: 1. * – $p < 0,05$ порівняно з попередньою фазою. 2. ** – $p < 0,05$ порівняно з наступною фазою.

У процесі комплексного статистичного підрахунку нами визначено наступне відсоткове співвідношення різних класів епітеліоцитів ясен в нормі, характерне для жінок молодого віку: 0 : ($58,4 \pm 1,48$): ($11,77 \pm 0,83$): ($29,14 \pm 0,80$).

Висновок

Встановлене співвідношення є стереотипним до загальновідомих показників диференціації епітелію даної анатомічної ділянки СОПР у нормі [1], проте застосований нами більш диференційований підхід стосовно віку та статі дав можливість уніфікувати ці показники у гендерному аспекті для жінок молодого віку.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. В подальшому плануємо розглянути патогенетичні механізми виникнення запальних захворювань тканин пародонта через поліморфізм ядерного фактора транскрипції NF κB1, який контролює експресію генів імунної відповіді, апоптозу і клітинного циклу.

Список літератури

1. Bykov V. L. Gistologija i jembrional'noe rozvitie polosti rta cheloveka : uchebnoe posobie / V. L. Bykov // – «GJeOTAR-Media», - 2014. – 624 s.
2. Vlasova L. F. Citologicheskij analiz poverhnostnyh sloev jepitelija slizistoj obolochki rta / L. F. Vlasova, L. M. Nepomnjashhih, E. O. Reznikova // Bjuleten' jeksperimental'noj biologii. – 2000. – № 1. – С. 113–116.
3. Grishhenko V. I. Ginekologija / V.I. Grishhenko, M.O.Shherbina // – K.: «Medicina», - 2007. – S. 55 – 57.
4. «Gel'sins'ka deklaracija vsesvitn'oi medicinoj asociacii»: (etichni principii medicinskih doslidzhen' za uchastju ljudini u jakosti ob'ekta doslidzhenja). – 6-j peregljad. – Seul, - 2008.
5. Koks D. Prikladnaja statistika. Principy i primery / D. Koks, Je. Snell // – M.: Mir, -2000. – 200 s.
6. Mishalov V. D. Pro pravovi zakonodavchi ta etichni normi i vimogi pri vikonanni naukovih ta morfologichnih doslidzhen' / V. D. Mishalov, Ju. B. Chajkovsk'ij, I. V. Tverdohlib // Morfologija. – 2007. – T.1, № 2. – S. 1–5.
7. Pochtar' V. N. Kletochnyj sostav mazkov so slizistoj obolochki polosti rta pri stomatite / V. N. Pochtar', A. P. Levickij, V. E. Zavadskij [i dr.] // Visnik stomatologii. – 2006. – № 3. – С. 19 – 22.
8. Petrushanko T. O. Zmini epitelocitiv jasen ta slizivoj obolonki shhik pri najavnosti kataral'nogo gingivitu u vagitnih / T. O. Petrushanko, L. J. Ostrovs'ka, N. V. Gasjuk // Svit medicini ta biologii. – 2009. – № 4. – S. 131–137.

Реферати

ОСОБЕННОСТИ ТЕЧЕНИЯ ПРОЦЕССА ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ ДЕСНЕВОГО ЭПИТЕЛИЯ В ДИНАМИКЕ МЕНСТРУАЛЬНОГО ЦИКЛА

Гасюк Н. В., Ерошенко Г. А.

В статье приведены результаты комплексного цитологического исследования течения процесса дифференциации десневого эпителия у женщин молодого возраста, в динамике менструального цикла. Полученные данные позволяют утверждать о наличии циклического взаимосвязи процесса дифференциации десневого эпителия с фазой менструального цикла. Об этом свидетельствуют стереотипный клеточный состав цитогрaмм влагалища и десны в соответствующую фазу и количественные изменения в позднюю фолликулиновую, которые отражают максимальный уровень эстрогеновой насыщенности организма.

Ключевые слова: эпителий, клеточный состав, ядро, цитоплазма.

Стаття надійшла 16.02.2015 р.

FEATURES OF PROCESSES OF DIFFERENTIATION GINGIVAL EPITHELIUM IN DYNAMIC MENSTRUAL CYCLE

Gasyuk N. V., Yeroshenko G. A.

In the article the results of a comprehensive study of the process of cytological differentiation gingival epithelium younger women, the dynamics of the menstrual cycle. These data make it possible to assert the presence of cyclic relationship gingival epithelial differentiation process of the phase of the menstrual cycle. These are the stereotypical cellular composition tsytogram vagina and gingiva in the appropriate phase and quantitative changes in the late phase folikulinovu that reflect the highest level of estrogen saturation of the body.

Key words: epithelium, cellular composition, nucleus, cytoplasm.

Рецензент Старченко І.І.

УДК 616.72-089

А. Г. Гахраманов¹, Б. С. Атилла², М. Ш. Алислам², М. Н. Токтезоглы², Д. М. Аксой²
Научно-исследовательский институт травматологии и ортопедии, г. Баку, Азербайджан,
² Университет Хаджеттепе, г. Анкара, Турция

РЕНТГЕНОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ТАЗОБЕДРЕННОГО СУСТАВА У ВЗРОСЛЫХ БОЛЬНЫХ С ДИСПЛАЗИЯМИ, ЛЕЧЕННЫХ ОСТЕОТОМИЕЙ ПО ГАНЗУ

Цель исследования - Определить по рентгенологическим критериям реориентацию вертлужной впадины после периацетабулярной остеотомии по Ганзу. 71 больной (83 сустава) леченных остеотомией по Ганзу были повторно осмотрены в среднем в сроки 8 лет. При измерении рентгенологических параметров отмечалось улучшение угла Тонниса на 240; угла Виберга на 320; Легусе на 340; покрытия головки бедра на 26 %, медиализации на 3 мм. Harris Hip Score до операции составил 62, после 87. Таким образом, отмечалось как улучшение в параметрах рентгенологических показателей реориентации вертлужной впадины, так и улучшение функциональных показателей (NHS) тазобедренного сустава.

Ключевые слова: Остеотомия по Ганзу, дисплазия, рентгенологические параметры.

Лечение дисплазии тазобедренного сустава у взрослых больных является актуальной проблемой ортопедии. Количество коксартроза у этой группы больных достигает 43%. Хотя тотальное протезирование является общепринятым методом лечения количество осложнений у молодых больных остается высоким. Дисплазия тазобедренного сустава характеризуется